# ประโยคสกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่น ที่ประธานเป็นผู้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพ

*บุษบา บรรจงมณี*

## บทนำ

ประโยคสกรรมกริยาที่มีลักษณะต้นแบบ (Prototype) นั้น คำนามที่เป็นประธานของประโยคจะเป็นผู้กระทำกริยาหนึ่งต่อคำนามที่ทำหน้าที่กรรมของประโยค แต่ประโยคสกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นบางประโยค ประธานไม่ได้กระทำกริยาใดๆต่อกรรมของประโยค แต่สภาพของประธานเองเปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ที่กล่าวถึงในประโยค บทความนี้มีวัตถุประสงค์จะอธิบายลักษณะของประโยคเช่นนี้ ว่ามีเงื่อนไขในการใช้อย่างไร และเปรียบเทียบกับภาษาไทยว่าในภาษาไทยไม่มีการใช้ประโยคในลักษณะนี้ เพราะสกรรมกริยาที่แสดงการกระทำในภาษาไทยนั้น มีข้อจำกัดว่า ประธานในประโยคจะต้องเป็นผู้กระทำกริยา สิ่งนี้ทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องการเลือกคำใช้กริยาต่างชนิดกันในระหว่างภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น

## 1. ความเป็นมาของปัญหา

ประโยคในภาษาญี่ปุ่นบางประโยคจะใช้สกรรมกริยา ในขณะที่ภาษาไทยจะใช้อกรรมกริยา ทำให้ผู้เรียนชาวไทยเกิดความเข้าใจผิด หรือไม่เข้าใจความหมายได้ เช่น ประโยคต่อไปนี้

(1) Kinou yubiwa o nakushita.
เมื่อวาน แหวน คำช่วยชี้กรรม ทำหาย
= ทำแหวนหายไปเมื่อวาน

(2) Kare wa kyonen jiko de saiai no musuko o nakushita.
เขา คำช่วยชี้หัวเรื่อง ปีที่แล้ว อุบัติเหตุ ด้วย รักมากที่สุด คำช่วย ลูกชาย คำช่วยชี้กรรม ทำหาย
= ปีที่แล้วลูกชายที่เขารักมากตายด้วยอุบัติเหตุ

คำกริยา nakushita เป็นรูปอดีต ของสกรรมกริยา nakusu ซึ่งแปลตรงตัวว่า "ทำหาย" ดังนั้น yubiwa o nakushita ในประโยค (1) นั้น ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายว่า "ทำแหวนหาย" โดยไม่มีข้อสงสัยใดๆ ในขณะที่ musuko o nakushita ในประโยค (2) นั้น ผู้เรียนอาจเข้าใจผิดว่า ประธานของประโยค "เขา" เป็นผู้ทำให้เกิด

*ดร. บุษบา บรรจงมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาต่างประเทศ*

เหตุการณ์ “ลูกชายที่รักตาย” หรือ “เขาฆ่าลูกชาย” เพราะตีความว่าเป็นสกรรมกริยา เพราะฉะนั้นประธานจึงเป็นผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น แต่ในความหมายที่แท้จริงแล้ว “เขา” ไม่ได้มีส่วนในการทำให้ลูกชายตายเลย สาเหตุที่ทำให้ลูกชายตาย คือ “อุบัติเหตุ”

ประโยคเช่นนี้ มีความหมายที่แท้จริงอย่างไร มีเงื่อนไขใดที่ทำให้ตีความหมายเช่นนั้นได้

## 2. คำจำกัดความสกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่น

Jacobsen (1989)ได้ให้คำนิยามสกรรมกริยาที่มีลักษณะต้นแบบ (Prototype) ว่า จะต้องมีลักษณะต่อไปนี้อย่างครบถ้วน คือ

(a) มีคำนามเกี่ยวข้อง 2 ตัว คือ ผู้กระทำกริยา (Agent) และผู้รับการกระทำ (Object)

(b) ผู้กระทำกริยามีความต้องการให้เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น

(c) มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในตัวผู้รับการกระทำ

(d) การเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นในเวลาที่เป็นจริง

สกรรมกริยาที่มีลักษณะครบทั้ง 4 ประการ ถือว่าเป็นคำกริยาที่มีความเป็นสกรรมกริยา (Transitivity) สูง คำที่มีลักษณะไม่ครบทั้ง 4 ประการ ถือว่ามีความเป็นสกรรมกริยาลดหลั่นลงมา ตามคำนิยามนี้สกรรมกริยาที่ถือว่ามีความเป็นสกรรมกริยาสูงได้แก่กริยาต่อไปนี้ เช่น

| | | |
|---|---|---|
| kiru (ตัด,หั่น) | kawakasu (ทำให้แห้ง) | kowasu (พัง) |
| yabuku (ฉีก) | mageru (ดัด) | oru (พับ,หัก) |
| okosu (ปลุก) | nuku (ถอน) | umeru (ฝัง) |
| yuderu (ต้ม) | yaku (เผา,ย่าง,ปิ้ง) | dasu (เอาออก) |
| someru (ย้อม) | aratameru (ปรับปรุง) | watasu (ส่งให้) |
| kabuseru (คลุม) | tateru (สร้าง) | ugokasu (ขยับ) |
| ageru (ให้) | korosu (ฆ่า) | tokasu (ทำให้ละลาย) |

คำกริยาเหล่านี้ เช่น เมื่อใช้ kiru (ตัด,หั่น) จะต้องมีลักษณะต่อไปนี้คือ

(a) มีผู้กระทำกริยา “ตัด” และผู้รับการกระทำ คือ สิ่งที่ถูก “ตัด”

(b) ผู้ทำกริยาตั้งใจจะ “ตัด” สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

(c) เมื่อ “ตัด” แล้ว สิ่งที่ถูกตัดนั้นจะเปลี่ยนแปลงสภาพไป กล่าวคือ ถ้าสิ่งที่ถูกตัดเป็นกระดาษ กระดาษแผ่นนั้นจะต้องขาดออกจากกัน หรือมีบางส่วนที่ถูกตัดขาดก็ได้

(d) มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในเวลาที่สามารถเห็นได้จริง

สกรรมกริยาอื่นในข้างต้นก็อธิบายได้ในลักษณะเดียวกัน แต่อาจมีข้อแตกต่างกันบ้าง ในเรื่องของลักษณะการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของผู้รับการกระทำ เช่น kiru (ตัด), kawakasu (ทำให้แห้ง), kowasu (พัง), yabuku (ฉีก), mageru (ดัด), oru (พับ,หัก) หรืออาจเป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่ตั้ง เช่น ugokasu (ขยับ) หรือเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ เช่น ageru (ให้) และการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นกับผู้รับการกระทำทั้งหมด หรือเกิดขึ้นกับบางส่วน เช่น korosu (ฆ่า) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับผู้รับการกระทำทั้งหมด ส่วน tokasu (ทำให้ละลาย) อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผู้รับการกระทำเพียงส่วนเดียวก็ได้

ส่วนสกรรมกริยาที่มีลักษณะ4ประการไม่ครบถ้วน เช่น yomu (อ่าน) , miru (ดู), kiku (ฟัง), tataku (ทุบ,ตี) มีผู้กระทำกริยา “อ่าน” , “ดู”, “ฟัง”, “ทุบ,ตี” โดยที่ผู้กระทำกริยาต้องการให้เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น แต่การอ่านนั้นไม่ทำให้สิ่งที่อ่าน ดู ฟัง เปลี่ยนแปลงสภาพแต่อย่างใด หรืออาจมีการเปลี่ยนแปลงสภาพเกิดขึ้นก็ได้ เช่น หนังสือที่อ่านอาจจะเก่าลง แต่การเปลี่ยนแปลงสภาพนั้นไม่รวมอยู่ในความหมายของคำสกรรมกริยานั้น

ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการอธิบายให้เห็นความแตกต่างในเรื่องความเป็นสกรรมกริยา (Transitivity) ของสกรรมกริยาต่างคำ แต่ในบางครั้ง สกรรมกริยาตัวเดียวกัน อาจใช้ในความหมายที่แตกต่างกันได้ Kouda (1991) ได้อธิบายความแตกต่างของกริยา kiru (ตัด,หั่น) โดยพิจารณาจาก คำนามที่ทำหน้าที่ประธานในประโยคว่า ประธานมีความตั้งใจที่จะทำให้กริยานั้นเกิดขึ้นหรือไม่ และประธานเป็นผู้กระทำกริยานั้นหรือไม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3) Hanako wa naifu de **ringo o kitta** (+ตั้งใจ,+ผู้กระทำกริยา)
ฮานาโกะ คำช่วยชี้หัวเรื่อง มีด ด้วย แอปเปิล คำช่วยชี้กรรม หั่น
= ฮานาโกะหั่นแอปเปิลด้วยมีด

(4) Natsuko ga biyou-in de **kami o kitta.** (+ตั้งใจ,-ผู้กระทำกริยา)
นัทซึโกะ คำช่วยชี้ประธาน ร้านเสริมสวย ที่ ผม คำช่วยชี้กรรม ตัด
= นัทซึโกะตัดผมที่ร้านเสริมสวย

(5) Haruko ga ukkari imouto no **yubi o kitta.** (-ตั้งใจ,+ผู้กระทำกริยา)
ฮารูโกะ คำช่วยชี้ประธาน เผลอ น้องสาว ของ นิ้ว คำช่วยชี้กรรม ตัด
= ฮารูโกะเผลอทำมีดบาดนิ้วของน้องสาว

(6) Fuyuko ga jiko de **akiresuken o kitta** (-ตั้งใจ,-ผู้กระทำกริยา)
ฟูยูโกะ คำช่วยชี้ประธาน อุบัติเหตุ เพราะ เอ็นร้อยหวาย คำช่วยชี้กรรม ตัด
= เอ็นร้อยหวายของฟูยูโกะขาดเพราะอุบัติเหตุ

ประโยค (3)-(6) นี้ ประธานของประโยคเป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกัน แต่มีคุณสมบัติของความเป็นสกรรมกริยาลดหลั่นลงมา และ Kouda (1991) วิเคราะห์ว่า ประโยค (3) เป็นประโยคที่มีความเป็นสกรรมกริยามากที่สุด เนื่องจากมีลักษณะตรงกับคำนิยามมากที่สุด กล่าวคือ ประธานของประโยค "ฮานาโกะ"เป็นผู้กระทำกริยา "หั่น" โดยมีความตั้งใจให้กริยานั้นเกิดขึ้น และผลของการกระทำทำให้ "แอปเปิล" เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพ ในประโยค (4) ประธานของประโยค"นัทซึโกะ"ไม่ได้เป็นผู้กระทำกริยา "ตัดผม" ผู้ทำกริยาที่แท้จริง คือ ช่างตัดผม ส่วน"นัทซึโกะ"เป็นผู้ขอให้ช่างตัดผมให้ ในประโยค(5) ประธานของประโยค "ฮารูโกะ" ไม่ได้ตั้งใจทำให้เกิดเหตุการณ์ "น้องสาวถูกมีดบาดนิ้ว" แต่เป็นสาเหตุทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นโดยความพลั้งเผลอ ส่วนประโยค (6)ประธานของประโยค "ฟูยูโกะ" ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดเหตุการณ์ และไม่ได้เป็นผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ "เอ็นร้อยหวายขาด" แต่สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้คือ "อุบัติเหตุ"

## 3. หน้าที่ของประธานในประโยคสกรรมกริยา

Inoue (1976)ได้แบ่งประเภทประธานในประโยคสกรรมกริยาได้เป็น 3 ประเภท คือ

A. ประธานที่เป็นผู้กระทำกริยา (Agent)

B. ประธานเป็นสาเหตุที่ทำให้เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น (Causer)

C. ประธานเป็นผู้รับประสบการณ์ (Experiencer)

จะเห็นว่า ประธานแบบ A และ B นั้น มีลักษณะร่วมกันคือ ประธานเป็นผู้กระทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้น ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งแตกต่างกับประธานแบบ C ในจุดที่ประธานแบบ C ไม่มีส่วนในการทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวนั้นขึ้นเลย หน้าที่ของประธานแบบ C คือเป็นผู้ประสบเหตุการณ์ที่กล่าวถึงในประโยคนั้น ๆ ต่อไปจะพิจารณาลักษณะประโยคเช่นนี้โดยละเอียด

โครงการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

## 4. ประโยคสกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นที่ประธานเป็นผู้รับประสบการณ์

ประโยคสกรรมกริยาที่มีโครงสร้าง " ประธาน + คำช่วยชี้ประธาน + กรรม + คำสกรรมกริยา" ซึ่งประธานของประโยคไม่ใช่ผู้กระทำกริยา อย่างเช่นในประโยค (6) ข้างต้นนี้มีอยู่จำนวนหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(7) Watashi wa kinou **nettsu o dashite** shigoto o yasunda.
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เมื่อวาน ไข้ คำช่วยชี้กรรม เอาออก งาน คำช่วยชี้กรรม หยุด
= เมื่อวานฉันมีไข้ เลยหยุดงาน

(8) Watashi wa tomodachi ni nagurarete **kuchibiru o kitta**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เพื่อน คำช่วย ถูกต่อย ริมฝีปาก คำช่วยชี้กรรม ตัด
= ฉันถูกเพื่อนต่อย เลยปากแตก

(9) Watashi wa tomodachi to naguriai-o-shite **maeba o otta.**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เพื่อน กับ ชกต่อยกัน ฟันหน้า คำช่วยชี้กรรม หัก
= ฉันชกต่อยกับเพื่อน ฟันหน้าเลยหัก

(10) Tarou wa juu de utarete **chi o takusan dashita.**
ทาโร่ คำช่วยชี้หัวเรื่อง ปืน ด้วย ถูกยิง เลือด คำช่วยชี้กรรม มาก เอาออก
= ทาโร่ถูกยิงเลือดเลยออกมากมาย

(11) Watashi wa shimo de daiji-ni-shite ita **bonsai o karashita.**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง น้ำค้างแข็ง ด้วย ดูแลอย่างดี บอนไซ คำช่วยชี้กรรม ทำให้เฉาตาย
= บอนไซที่ฉันดูแลอย่างดีเฉาตายเพราะโดนน้ำค้างแข็ง

ประโยคเหล่านี้ใช้สกรรมกริยาแสดงเหตุการณ์ที่ประธานไม่ได้เป็นผู้กระทำกริยาสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ที่แท้จริง เป็นสิ่งอื่นที่ปรากฏอยู่ในประโยคในรูปของส่วนขยายกริยา ที่เป็นได้ทั้งคำนาม หรืออนุประโยคก็ได้ เช่น nettsu o dashite ("เอาไข้ออกมา"=มีไข้) ในประโยค (7) ตามปรกติ "การมีไข้" ไม่ใช่สิ่งที่คนเราต้องการทำให้เกิดขึ้น และอยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ ไม่สามารถควบคุมให้เกิดหรือไม่เกิดขึ้นได้ จึงกล่าวได้ว่า ประธานของประโยค watashi (ฉัน)ไม่ได้เป็นผู้กระทำกริยานั้น ในทำนองเดียวกัน kuchibiru o kitta ("ตัดริมฝีปาก"=ทำให้ริมฝีปากแตก) ในประโยค (8) maeba o otta ("หักฟัน"=ทำฟันหัก) ในประโยค (9) chi o dashita ("เอาเลือดออกมา"=ทำให้เลือดออก) ในประโยค (10) และ bonsai o karashita (=ทำให้บอนไซเฉา) ในประโยค (11) ก็เช่นกัน ไม่ใช่เหตุการณ์ที่น่าพึงพอใจที่ประธานของประโยคต้องการจะทำให้เกิดขึ้น และอยู่เหนือการควบคุมของมนุษย์ เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ประธานเหล่านี้ไม่ได้เป็นผู้กระทำเหตุการณ์ดังกล่าว แต่เป็นผู้ประสบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเอง

ประโยค (7)-(11) มีลักษณะต่างจากประโยคสกรรมกริยาที่ประธานเป็นผู้กระทำกริยาโดยทั่วไป จะสังเกตได้ว่าประโยคประเภทนี้ไม่สามารถทำให้เป็นประโยคกรรมวาจกได้ ในขณะที่ประโยคสกรรมกริยาที่ประธานเป็นผู้กระทำกริยาสามารถทำให้เป็นประโยคกรรมวาจกได้ เช่น

(12) a Sensei ga **gakusei** o **shikatta.**
ครู คำช่วยชี้ประธาน นักเรียน คำช่วยชี้กรรม ดุ
= ครูดุนักเรียน

b **Gakusei** **ga** sensei ni **shikarareta.**
นักเรียน คำช่วยชี้ประธาน ครู คำช่วย ถูกดุ
= นักเรียนถูกครูดุ

(13) a Watashi wa kinou **nettsu** **o** **dashite** shigoto o yasunda. (ประโยค 7)
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เมื่อวาน ไข้ คำช่วยชี้กรรม เอาออก งาน คำช่วยชี้กรรม หยุด
= เมื่อวาน ฉันมีไข้ เลยหยุดงาน

b ? Watashi wa kinou **nettsu** **ga** **dasarete** shigoto o yasunda.[1]
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เมื่อวาน ไข้ คำช่วยชี้ประธาน ถูกเอาออก งาน คำช่วยชี้กรรม หยุด

(14) a Tomodashi ni nagurarete **kuchibiru** **o** **kitta.** (ประโยค 8)
เพื่อน คำช่วย ถูกต่อย ริมฝีปาก คำช่วยชี้กรรม ตัด
= ถูกเพื่อนต่อย เลยปากแตก

b ? Tomodashi ni nagurarete **kuchibiru** **ga** **kirareta.**
เพื่อน คำช่วย ถูกต่อย ริมฝีปาก คำช่วยชี้ประธาน ถูกตัด

ประโยคสกรรมกริยาในข้อ (12)a ที่ประธาน “ครู”เป็นผู้กระทำกริยา สามารถนำมาทำเป็นประโยคกรรมวาจกในข้อ (12)b ได้ ประโยคข้อ (13)b, (14)b เป็นประโยคกรรมวาจกที่ทำมาจากประโยค (7) และ (8) ซึ่งเมื่อเปลี่ยนสกรรมกริยาเป็นรูปกรรมวาจกแล้ว จะเป็นประโยคที่ไม่สื่อความหมาย ประโยค (9), (10), (11)ก็เช่นกัน

จากข้างต้น จะเห็นว่าประโยคเหล่านี้ไม่สามารถทำเป็นประโยคกรรมวาจกได้ นั่นแสดงว่าประธานของประโยคเหล่านี้ประธานไม่ใช่ผู้กระทำกริยา ถึงแม้ภาคแสดงจะเป็นสกรรมกริยาก็ตาม แต่ประโยคเหล่านี้มีความหมายใกล้เคียงกับประโยคที่ใช้อกรรมกริยาสามารถเปลี่ยนมาใช้อกรรมกริยาแทนได้ เช่น

(15) Watashi wa kinou **nettsu** **ga** **dete** shigoto o yasunda. (จากประโยค7)
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เมื่อวาน ไข้ คำช่วยชี้ประธาน ออก งาน คำช่วยชี้กรรม หยุด
= เมื่อวาน ฉันมีไข้ เลยหยุดงาน

---

[1] *เครื่องหมาย ? ที่ใส่หน้าประโยค ใช้เพื่อแสดงความหมายว่า ประโยคนั้นเป็นประโยคที่ไม่ถูกต้อง หรือประโยคที่ไม่ใช่ภาษาที่ยอมรับกัน*

(16) Watashi wa tomodachi ni nagurarete **kuchibiru ga kireta.** (จากประโยค 8)
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เพื่อน คำช่วย ถูกต่อย ริมฝีปาก คำช่วยชี้ประธาน ตัด
= ฉันถูกเพื่อนต่อย เลยปากแตก

(17) Watashi wa tomodachi to naguriai-o-shite **maeba ga oreta.** (จากประโยค 9)
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เพื่อน กับ ชกต่อยกัน ฟันหน้า คำช่วยชี้ประธาน หัก
= ฉันชกต่อยกับเพื่อน ฟันหน้าเลยหัก

(18) Tarou wa juu de utarete **chi ga takusan deta.** (จากประโยค 10)
ทาโร่ คำช่วยชี้หัวเรื่อง ปืน ด้วย ถูกยิง เลือด คำช่วยชี้ประธาน มาก ออก
= ทาโร่ถูกยิงเลือดเลยออกมากมาย

(19) Shimo de watashi no daiji-ni-shite ita **bonsai ga kareta.** (จากประโยค 11)
น้ำค้างแข็ง ด้วย ฉัน ของ ดูแลอย่างดี บอนไซ คำช่วยชี้ประธาน เฉาตาย
= บอนไซที่ฉันดูแลอย่างดีเฉาตายเพราะโดนน้ำค้างแข็ง

ประโยค (15)-(19) ใช้โครงสร้างประโยค “คำนาม+คำช่วยชี้ประธาน+อกรรมกริยา” และความแตกต่างกับประโยคที่ใช้สกรรมกริยา คือ ประโยคที่ใช้อกรรมกริยา จะมีความหมายเพียงแค่บอกถึงสภาพที่คำนามที่เป็นประธานของประโยคเป็นอยู่ แต่ประโยคที่ใช้สกรรมกริยา ประธานเป็นสิ่งที่มีชีวิต มีความรู้สึกนึกคิด ใช้แสดงความหมายว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นความผิดพลาด เป็นความรับผิดชอบของประธานของประโยค ประธานไม่สามารถควบคุมให้เกิดขึ้นหรือไม่ให้เกิดขึ้นได้ เช่น ถ้าโดนฝน หรือโดนแดดแล้ว ประธานไม่สามารถควบคุมให้มีไข้หรือไม่มีไข้ ถ้าถูกต่อยแล้วไม่สามารถควบคุมให้ปากแตกหรือไม่ ไม่สามารถควบคุมให้ฟันหน้าหักหรือไม่หักได้ก็จริง แต่ถ้าประธานระมัดระวังมากกว่านี้ ก็จะหลีกเลี่ยงหรือป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่น่าพึงปรารถนาได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าประธานระมัดระวังรักษาสุขภาพมากกว่านี้ ก็คงไม่เป็นไข้ การที่เป็นไข้เกิดเพราะความประมาทของประธาน จึงเป็นความรับผิดชอบของประธาน หรือ ถ้าประธานไม่ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ก็คงไม่ต้องฟันหัก หรือปากแตก หรือถูกยิง หรือ ถ้าประธานดูแลเก็บต้นบอนไซให้ดี และไม่ให้ทิ้งไว้กลางแจ้ง ไม่ให้ถูกน้ำค้างแข็ง บอนไซก็คงไม่เฉาตาย เป็นต้น

## 5. ความหมายของประธานที่เป็นผู้รับประสบการณ์

นอกจากประโยค (7)-(11) แล้ว ยังมีประโยคอื่นๆ อีก เช่น

(20) Watashi wa yuube no kaji de **ie o yaita.**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เมื่อคืน คำช่วย ไฟไหม้ ด้วย บ้าน คำช่วยชี้กรรม เผา
=บ้านฉันถูกไฟไหม้เมื่อคืนไหม้

(21) Jirou wa yuube-no-taifuu de shinchiku-no- ie no **yane o tobashita.**
จิโร่ คำช่วยชี้หัวเรื่อง ไต้ฝุ่นเมื่อคืน ด้วย บ้านสร้างใหม่ คำช่วย หลังคา คำช่วยชี้กรรมตรง พัดปลิว
= หลังคาบ้านที่เพิ่งสร้างเสร็จใหม่ๆของจิโร่ ถูกลมไต้ฝุ่นเมื่อคืนนี้ พัดปลิวไป

(22) Noumin wa konkai-no-kouzui de **sakumotsu o dame-ni-shita.**
เกษตรกร คำช่วยชี้หัวเรื่อง น้ำท่วมครั้งนี้ ด้วย พืชผล คำช่วยชี้กรรม ทำเสีย
= พืชผลของเกษตรกรเสียหาย เพราะน้ำท่วมครั้งนี้

(23) Watashi wa jishin de kahou no **tsubo o watta.**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง แผ่นดินไหว เพราะ ของประจำตระกูล คำช่วย โถ คำช่วยชี้กรรม ทำแตก
= โถมีค่าของตระกูลแตกเพราะแผ่นดินไหว

ประโยค (20)-(23) ประธาน ไม่ใช่ผู้กระทำกริยา เนื่องจากในประโยคเหล่านี้มีวลีที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวและเป็นสิ่งที่ประธานไม่สามารถควบคุมได้เช่น ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ดังนั้นประธานของประโยค จึงเป็นผู้ประสบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นผู้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพอันเป็นผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ในประโยค (20) ประธาน “ฉัน” เป็นผู้ประสบเหตุการณ์ “ไฟไหม้” ที่บ้านตนเอง และเป็นผู้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพจากสภาพที่เป็นผู้มีบ้านอยู่อาศัย กลายเป็นผู้ที่ไม่มีบ้านอยู่อาศัย ในประโยคที่ (21)ประธานของประโยค “จิโร่”เป็นผู้ประสบเหตุการณ์ “ไต้ฝุ่นพัดหลังคาบ้านปลิวไป” และเป็นผู้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพจาก สภาพการเป็นเจ้าของบ้านที่อยู่ในสภาพเรียบร้อย มาเป็นเจ้าของบ้านที่หลังคาถูกลมพัดปลิวไป ส่วนประโยค (22) ประธานของประโยค “เกษตรกร” เป็นผู้ประสบเหตุการณ์ “พืชผลเสียหายจากน้ำท่วม” และมีการเปลี่ยนแปลงสภาพจาก ผู้ที่เป็นเจ้าของพืชผลที่ผลิตได้ มาเป็นผู้ที่ไม่มีพืชผลที่ผลิตได้ ประโยค (23) ประธานเคยเป็นเจ้าของโถล้ำค่า แต่หลังจากประสบเหตุการณ์ “แผ่นดินไหว”แล้ว โถนั้นแตกไป ทำให้ประธานไม่มีของในครอบครองแล้ว

## 6. เงื่อนไขของการใช้ประโยคสกรรมกริยาที่ประธานเป็นผู้รับประสบการณ์

Amano (1987) ได้อธิบายถึงเงื่อนไขในการเกิดประโยคสกรรมกริยาที่ประธานไม่ได้เป็นผู้กระทำกริยาว่า มีเงื่อนไข 2 ประการคือ

1. สกรรมกริยาต้องเป็นคำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
2. คำนามที่ทำหน้าที่กรรมต้องเป็นส่วนหนึ่ง ของคำนามที่ทำหน้าที่ประธาน

ลองมาพิจารณาเงื่อนไขแต่ละข้อ

**6.1 เงื่อนไข 1. สกรรมกริยาต้องเป็นคำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง**

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า สกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่น มีทั้งคำที่แสดงความหมายเพียงแค่การกระทำของประธานของประโยค เช่น sagasu (หา), hosu (ตาก) และคำที่แสดงความหมายทั้งการกระทำ รวมถึงผลของการกระทำนั้นด้วย เช่น mitsukeru (หาพบ), kawakasu (ทำให้แห้ง) คำ 2 คู่นี้มีความแตกต่างกัน ดังนี้

hosu (ตาก) จะหมายถึงเพียงแค่การนำของไปตากให้ถูกแดดหรือลม เพื่อวัตถุประสงค์ให้ของนั้นแห้ง แต่ไม่รวมถึงผลว่าของนั้นจะแห้งหรือไม่ ส่วน kawakasu (ทำให้แห้ง) นั้น จะมีความหมายทั้ง การกระทำใดๆที่จะทำให้วัตถุนั้นแห้งได้ รวมถึงผลว่าของสิ่งนั้นจะต้องอยู่ในสภาพที่แห้งด้วย และ sagasu (หา) จะหมายถึงการกระทำใดๆที่ทำเพื่อหาของที่ต้องการให้พบ แต่ไม่รวมถึงผลว่าจะพบของหรือไม่ ส่วน mitsukeru (หาพบ) นั้น หมายถึงการหาของ รวมถึงผลว่าพบของนั้นด้วย ดังจะเห็นความแตกต่างของกริยา 2 กลุ่มนี้ จากประโยคที่นำกริยาเหล่านี้ มาเชื่อมกับประโยคที่แสดงว่า ไม่เกิดผลนั้นขึ้นมา ประโยคที่ใช้สกรรมกริยาที่ไม่รวมผลของการกระทำ จะสามารถใช้ได้ ส่วนสกรรมกริยาที่กินความหมายรวมถึงผลของการกระทำด้วย จะใช้ไม่ได้ เช่น

(24) **Shigoto o sagashita** ga , mada shigoto ga nai.
งาน คำช่วยชี้กรรม หา แต่ ยัง งาน คำช่วยชี้ประธาน ไม่มี
= หางานแล้ว แต่ยังไม่มีงาน

(25) ? **Shigoto o mitsuketa ga,** mada shigoto ga nai.
งาน คำช่วยชี้กรรม หาได้ แต่ ยัง งาน คำช่วยชี้ประธาน ไม่มี
= ?หางานได้แล้ว แต่ยังไม่มีงาน

(26) Nureta **kutsu o hoshita** ga, mada nurete iru.
เปียก รองเท้า คำช่วยชี้กรรม ตาก แต่ ยัง เปียกอยู่
= ตากรองเท้าที่เปียกแล้ว แต่(รองเท้า)ยังเปียกอยู่

(27) ? Nureta **kutsu o kawakashita** ga, mada nurete iru.
เปียก รองเท้า คำช่วยชี้กรรม ทำให้แห้ง แต่ ยัง เปียกอยู่
= ? ทำให้รองเท้าแห้งแล้ว แต่ยังเปียกอยู่

สาเหตุที่ประโยคสกรรมกริยาที่ประธานไม่ได้เป็นผู้รับประสบการณ์ ต้องเป็นกริยาที่แสดงความหมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพของกรรมด้วย เพราะ สกรรมกริยาที่แสดงการกระทำอย่างเดียวนั้น ถ้าตัดความหมายในเรื่องผู้กระทำกริยา ออกไปแล้ว กริยานั้นก็ไม่สามารถคงสภาพความเป็นกริยาไว้ได้ ดังนั้นความหมายการกระทำจึงไม่สามารถตัดออกไปได้ ในขณะที่สกรรมกริยาที่แสดงความหมายทั้งการกระทำและผลของการกระทำด้วยนั้น ถึงแม้จะตัดความหมายในเรื่องการกระทำออกไป ก็ยังคงมีความหมายเกี่ยวกับผลของการกระทำเหลืออยู่ ทำให้สามารถคงความเป็นกริยาได้ และประธานก็สามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่าง ตามความหมายของคำกริยา ถ้าความหมายหลักในประโยคคือการกระทำ ประธานก็จะเป็นผู้ทำกริยา แต่ถ้าความหมายในเรื่องการกระทำขาดหายไป เหลือเพียงความหมาย ผลของการกระทำ ประธานก็จะทำหน้าที่เป็นผู้รับประสบการณ์ที่เป็นผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเป็นเจ้าของสภาพการเปลี่ยนแปลงนั้น

**6.2 เงื่อนไข 2. คำนามที่ทำหน้าที่กรรมต้องเป็นส่วนหนึ่งของคำนามที่ทำหน้าที่ประธาน**

ประโยคสกรรมกริยาที่ประธานเป็นผู้ประสบเหตุการณ์นั้นคำนามที่ทำหน้าที่กรรมจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของคำนามที่ทำหน้าที่ประธาน ถ้านำประโยค (7)-(11) และ (20)-(23) มาทำให้คำนามที่ทำหน้าที่กรรมไม่ใช่ส่วนหนึ่งของคำนามที่เป็นประธาน จะได้ประโยคดังต่อไปนี้

(28) ? Watashi wa kinou **tomodachi no nettsu o dashite**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เมื่อวาน เพื่อน ของ ไข้ คำช่วยชี้กรรม เอาออก
shigoto o yasunda.
งาน คำช่วยชี้กรรม หยุด

(29) ? Watashi wa tomodachi ni nagurarete **tomodachi no kuchibiru**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เพื่อน คำช่วย ถูกต่อย เพื่อน ของ ริมฝีปาก
**o kitta**
คำช่วยชี้กรรม ตัด

(30) ? Watashi wa tomodachi to naguriai-o-shite **tomodachi no**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เพื่อน กับ ชกต่อย เพื่อน ของ
**maeba o otta.**
ฟันหน้า คำช่วยชี้กรรม หัก

(31) ? Tarou wa juu de utarete **jirou no chi o** takusan **dashita.**
ทาโร่ คำช่วยชี้หัวเรื่อง ปืน ด้วย ถูกยิง จิโร่ ของ เลือด คำช่วยชี้กรรม มาก เอาออก

(32) ? Watashi wa shimo de **tomodachi no daiji-ni-shite ita bonsai**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง น้ำค้างแข็ง ด้วย เพื่อน ของ ดูแลอย่างดี บอนไซ
**o karashita.**
คำช่วยชี้กรรม ทำให้เฉา

(33) ? Watashi wa yuube no kaji de **tonari no ie**
ฉัน คำช่วยชี้หัวเรื่อง เมื่อคืน คำช่วย ไฟไหม้ ด้วย ข้างๆ คำช่วย บ้าน
**o yaita.**
คำช่วยชี้กรรม เผา

(34) ? Jirou wa yuube-no-taifuu de **tonari-no-ie no yane**
จิโร่ คำช่วยชี้หัวเรื่อง ไต้ฝุ่นเมื่อคืน ด้วย ข้างๆ บ้าน คำช่วย หลังคา
**o tobashita.**
คำช่วยชี้กรรม พัดปลิว

(35) ? Noumin wa konkai-no-kouzui de hoka no noujou no
เกษตรกร คำช่วยชี้หัวเรื่อง น้ำท่วมครั้งนี้ ด้วย อื่น คำช่วย ไร่ คำช่วย
**sakumotsu o dame-ni-shita.**
พืชผล คำช่วยชี้กรรม ทำเสีย

(36) ? Watashi wa jishin de **Yamadasan no ie no kahou**
ฉัน คำช่วย แผ่นดินไหว ด้วย ยามาดะ ของ บ้าน คำช่วย ประจำตระกูล
**no tsubo o watta.**
คำช่วย โถ คำช่วยชี้กรรม ทำแตก

ประโยค (28)-(36) เป็นประโยคที่ไม่สื่อความหมายทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น ประโยค (28) tomodachi no nettsu o dashite ไม่สามารถตีความได้ว่า "ทำให้เพื่อนเป็นไข้" และถ้าความหมายเป็นเช่นนั้นจริง ก็จะไม่สอดคล้องกับวลีที่ว่า shigoto o yasunda ("ฉัน" หยุดงาน) หรือในประโยค (29) tomodachi no kuchibiru o kitta อาจตีความได้ว่า "ทำให้เพื่อนปากแตก" หรือ "ทำเพื่อนปากแตก" ซึ่งดูเหมือนว่าประธานของประโยค "ฉัน" เป็นสาเหตุทำให้เกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นมา แต่ในประโยคเดียวกันนี้ มีวลีที่แสดงสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ "เพื่อนปากแตก" ว่า tomodachi ni nagurarete (ถูกเพื่อนต่อย) ทำให้เกิดความขัดแย้งกันในการตีความ ประโยคอื่นนอกเหนือจากนี้ก็เช่นกัน ประธานของสกรรมกริยาในประโยคเหล่านี้ไม่ได้เป็นผู้กระทำกริยา แต่เป็นเจ้าของสภาพที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกรรมของประโยค ถ้าคำนามที่เป็นกรรมเปลี่ยนแปลงสภาพไป ประธานซึ่งเป็นเจ้าของคำนามที่เป็นกรรมก็ย่อมเปลี่ยนแปลงสภาพตามไปด้วยดังนั้นคำนามที่ทำหน้าที่กรรมจึงต้องเป็นส่วนหนึ่งของคำนามที่ทำหน้าที่ประธานของประโยค เพื่อให้ประธานสามารถเป็นเจ้าของสภาพที่เกิดขึ้นกับกรรมของกริยาได้

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าประโยคสกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะหลากหลาย มีทั้งประเภทที่ประธานที่เป็นผู้กระทำกริยาและที่เป็นผู้รับประสบการณ์ ประโยคสกรรมกริยาสามารถมีประธานเป็นผู้รับประสบการณ์ได้ ในกรณีที่คำสกรรมกริยานั้นเป็นกริยาที่มีความหมายทั้งการกระทำและผลที่เกิดขึ้น และคำนามที่ทำหน้าที่กรรมต้องเป็นส่วนหนึ่ง หรือมีความเกี่ยวข้องกับคำนามที่ทำหน้าที่ประธาน

## 7. เปรียบเทียบประโยคสกรรมกริยาในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น

ต่อไปจะพิจารณาประโยคสกรรมกริยาในภาษาไทย Kullavanijaya (1974) ได้แบ่งประเภทของสกรรมกริยาในภาษาไทย ตามหน้าที่ของประธานของประโยคดังนี้

a) Agentive Transitive Verbs หมายถึง สกรรมกริยาที่ประธานของประโยคเป็นผู้กระทำกริยา เช่น
(37) เขา**ทุบ**กระจกแตก

b) Dative Transitive Verbs หมายถึงสกรรมกริยาที่ประธานของประโยคเป็นเจ้าของความรู้สึก เช่น
(38) ฉัน**ได้ยิน**เสียงมาจากทางโน้น

c) Instrumental Transitive Verbs หมายถึงสกรรมกริยาที่ประธานของประโยคเป็นเครื่องมือที่ใช้ เช่น
(39) ปืนนี้**ใช้ยิง**นกได้ไหม

ในสกรรมกริยาทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่กำลังพิจารณาอยู่มากที่สุดคือ สกรรมกริยาที่ประธานแสดงการกระทำ(Agentive Transitive Verbs) ถ้าแปลประโยคสกรรมกริยาภาษาญี่ปุ่นประโยคที่ (7)-(11), (20)-(23) เป็นภาษาไทย เพื่อดูการใช้สกรรมกริยาในภาษาไทย จะได้ประโยคดังนี้

(40) ? เมื่อวานฉันเอาไข่ออกมา เลยหยุดงาน
(41) ? ฉันถูกเพื่อนต่อยเลยตัดริมฝีปาก/ทำปากแตก
(42) ? ฉันชกต่อยกับเพื่อน เลยหักฟัน
(43) ? ทาโร่ถูกยิง เลยเอาเลือดออกมากมาย
(44) ? ฉันทำให้บอนไซที่ดูแลอย่างดีเฉาตายเพราะโดนน้ำค้างแข็ง
(45) ? ฉันเผาบ้าน ด้วยไฟไหม้เมื่อคืน
(46) ? จิโร่ พัดหลังคาบ้านที่เพิ่งสร้างเสร็จปลิวไป เพราะลมไต้ฝุ่นเมื่อคืน
(47) ? เกษตรกรทำพืชผลเสียหายเพราะน้ำท่วมในครั้งนี้
(48) ? ฉันทำโถประจำตระกูลแตกเพราะแผ่นดินไหว

จากประโยค (40)-(48) จะเห็นได้ว่า ในภาษาไทยเมื่อใช้สกรรมกริยา จะมีความหมายว่า ประธานของประโยคเป็นผู้กระทำกริยา แต่เมื่อในประโยคมีสาเหตุอื่นนอกเหนือจากประธานปรากฏอยู่ด้วย เช่น *"ด้วยแผ่นดินไหว" "ด้วยไต้ฝุ่น"* ซึ่งเป็นสิ่งที่เหนือความสามารถของมนุษย์จะนำมาเป็นเครื่องมือในการทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นได้ จะทำให้เกิดความขัดแย้งในการตีความประโยคเหล่านี้ ประโยคเหล่านี้จึงเป็นประโยคที่ไม่สื่อความหมายปรากฏการณ์นี้ตรงตามที่ Sakamoto (1985) อธิบายว่า "สกรรมกริยาที่แสดงการกระทำในภาษาไทยต้องทำหน้าที่เป็นผู้กระทำกริยาเท่านั้น" ดังนั้นในภาษาไทยจะใช้อกรรมกริยาแทนสกรรมกริยาดังนี้

(49) เมื่อวานฉันมีไข้ เลยหยุดงาน
(50) ฉันถูกเพื่อนต่อยเลยปากแตก
(51) ฉันชกต่อยกับเพื่อน ฟันหน้าเลยหัก
(52) ทาโร่ถูกยิง เลือดเลยออกมากมาย
(53) บอนไซที่ฉันดูแลอย่างดีเฉาตาย เพราะโดนน้ำค้างแข็ง
(54) บ้านฉันไฟไหม้เมื่อคืน
(55) หลังคาบ้านจิโร่ที่เพิ่งสร้างเสร็จปลิวไป เพราะลมไต้ฝุ่นเมื่อคืน
(56) พืชผลของเกษตรกรเสียหายเพราะน้ำท่วมในครั้งนี้
(57) โถประจำตระกูลของฉันแตกเพราะแผ่นดินไหว

## 8. สรุป

ประโยคสกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นที่ประธานเป็นผู้รับประสบการณ์นั้น มักเป็นประโยคที่มีความหมายในเชิงลบ เช่น กริยาที่เกี่ยวกับการบาดเจ็บ การสูญเสีย ความเสียหาย จะใช้รูปประโยคดังกล่าว เมื่อต้องการแสดงความหมายว่า ประธานทำผิดพลาด หรือรู้สึกรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะใช้สกรรมกริยา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของคำนามที่ทำหน้าที่กรรม และคำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานต้องมีความสัมพันธ์กับคำนามที่ทำหน้าที่กรรมจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของคำนามที่ทำหน้าที่ประธาน ในภาษาไทยไม่มีประโยคในลักษณะนี้ เนื่องจากสกรรมกริยาในภาษาไทยจะแสดงการกระทำของประธานเท่านั้น ไม่สามารถตัดความหมายเรื่องการกระทำออกไปได้ ในกรณีที่ประธานไม่ใช่ผู้กระทำกริยา จะใช้อกรรมกริยา ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันในระหว่างภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น อันจะทำให้เกิดความเข้าใจความหมายผิดได้

# บรรณานุกรม


Amano, Midori. 1991. "Keiken teki Kansetsu Kanyo Shutai." **Kokugogaku** 151,12: 97-110.

--------. 1990. "Fuku Shukaku Bunkou: Fuku Shukakubun no Imi to Seiritsu ni kakawaru Imi teki Seiyaku." **Nihongogaku** 9, 5.

--------. 1987. "Joutai Henka Shutai no Tadoushibun." In Nitta Yoshio, editor. **Nihongo no Voisu to Tadousei,** pp. 191-120. Tokyo: Kuroshio.

Bussaba Banchongmanee. 1999. "Volition in Verb: a Constrastive Study in Thai and Japanese." Ph.D. Dissertation, Tokyo University of Foreign Studies.

Inoue, Kazuko. 1974. **Henkei Bunpou to Nihongo.** Tokyo: Kuroshio.

Jacobsen, W. M. 1991. **The Transitive Structure of Events in Japanese.** Tokyo: Kuroshio.

Kouda, Keiko. 1991. "Tadoushi Bun ni tsuite no Ichi Kousatsu : Shugo no Tokuchou kara Jidoushibun e no Renzokusei o Miru." **Gengo Bunka Kenkyuu** 9: 37-44.

Peng, Fei. 1992. "Nihongo no Tadoushibun ni okeru Tadoushisei soushitsu no Shomondai o megutte." **Bungakushi Kenkyuu** 33: 107-133.

--------. 1990. "Hi-ito teki Koui o Arawasu mainasu no Imi no Tadoushibun no Tokuchou : "Tsuma o Nakushita" Bun wa "Tsuma o koroshita" Imi o Shimesu ka." In **Gaikokujin o Nayamaseru Nihonjin no Gengo Shuukan ni kansuru Kenkyuu,** pp. 76-153. Osaka: Iizumi.

Pranee Kullavanijaya. 1974. **Transitive Verbs in Thai.** Ph.D. Dissertation, University of Hawaii.

Sakamoto, Hinako. 1985. "Taigo no Doushi no Kaibunrui ni tsuite." **Ajia Afurica Gengo Bunka Kenkyuu** 30: 177-192.